

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ

ਭੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.

S. ਅਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ, -ਜਵਾਬਦੇਹ.

1955 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 33

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਆਰਟੀਕਲ 226—ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀ ਪਿਛਲਾ-ਪੱਖੀ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ—ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਕੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਹੈ—ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਣ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ—ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ—ਕੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ .

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਪਿਛਾਖੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਭਾਗੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਮਹਿਤਾ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1), ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਢੋਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਸ.ਐੱਮ. ਗੁਰ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸਾਨਿਆਲ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ; ਕੁੰਦਨ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (4), ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਮੋਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ (5), ਅਤੇ ਸਈਅਦ ਮੁਹੰਮਦ। ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਭੋਪਾਲ ਰਾਜ (6), ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬੀ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ

ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ

ਆਰਡਰ

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ. ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ, 1949 ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਦੋ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1948 ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜੁਲਾਈ 1949 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਤੱਥ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਪਰੈਲ, 1937 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ 1940 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ 1941 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ 1944 ਵਿੱਚ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 1946 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਗ੍ਰੇਡ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਸਾਰਥਕ ਦਰਜਾ ਸੀ। 1947 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਸਨ ਤਾਂ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1948 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਗ੍ਰੇਡ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਫੇਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ 1949 ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਜੁਲਾਈ, 1949 ਵਿੱਚ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਖਰੀ ਹੁਕਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ

ਉਹ ਹੁਣ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਮੂਲ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਉਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਰਿੱਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਹਿਤਾ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪਿਛਾਖੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਇਕ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਸੋਹਨ ਲਾਈ ਢੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਐਮ. ਗੁਰ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਕਪੂਰ ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਮਹਾਬੀਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਹੈ।

ਨਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸਾਨਿਆਲ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸਾਨਿਆਲ ਸਿੰਘ ਰੇਲਵੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। 1 ਸਤੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਬੇਸ ਜੇ. ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ

ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਿੱਟ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੇਸ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ

—

“ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਾਸੂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹੁਕਮ 1 ਦਸੰਬਰ 1950 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੀ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਅਸਲ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਵੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੇ 19 ਅਗਸਤ, 1949 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ 19 ਅਗਸਤ 1949 ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਆਰਡਰ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।“

ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1948 ਅਤੇ 1949 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ। 1951 ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਵੀ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਫਰਵਰੀ, 1955 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਇੰਨੀ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੰਦਨ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਮੇਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਈਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਭੋਪਾਲ ਰਾਜ (3)। ਬੰਬਈ ਦਾ ਕੇਸ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਿਭਾਗੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡੀਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ , ਅਨੁਵਾਦਕ, ਸ੍ਰੀ ਨਵਲ ਕੁਮਾਰ ਐਡੀ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ।